

Janne Liisanantti

professori, ylilääkäri
Oulun yliopisto
OYS, OpTa, Anestesia ja tehohoito
janne.liisanantti@oulu.fi

PROFFAN PALSTA

Entä jos tekisimme toisin?

Emme tarkalleen ottaen tiedä, mitä ja miksi ryhävalaat laulavat toisilleen satojen kilometrien päähän (1). Laulu on kaunista, mutta ei todennäköisesti sillä kovinkaan paljon abstrakteja asioita. Kyky kommunikoida siitä, mikä ei ole konkreettisesti läsnä on inhimillisen kommunikaation perusta. Ihmisen puhe ei ole yhtä kaunista kuin ryhävalaiden laulu, mutta se on maailman tehokkain ase, niin hyvässä kuin pahassa. Kommunikaatio aiheuttaa meille merkittävimmät ongelmat paitsi siviilielämässä, myös työn ääressä. Yhden tapa tuoda asiansa esille koetaan toisen näkökulmasta täysin hyökkävänä tai halveksuvana, tai sitten vastaanottaja ei laisinkaan koe viestinnän merkitystä ja se jää vaille huomiota. Tämän taas asian esiintuoja kokee loukkaavana. Eikä kumpikaan pohjimmitaan ole paha. Tämä on potentiaalisen konfliktin lähtökohta, hotspot. Pahimmillaan vaikenemisen kulttuuri ja asioiden jättäminen pöydälle tai maton alle johtaa pitkiin ja raskaisiin pahoinvointiketjuihin, joiden seuraamukset ovat huomattavasti laajemmat kuin tapahtumaketjun alkua.

Inhimillinen kommunikaatio mahdollistaa kaiken kulttuurimme ja ennen kaikkea kom-

munikaatio mahdollistaa meille työnteon. Ja työnteke ja siitä saatava lisäarvo mahdollistaa meille elintason, sosiaaliturvan ja kaiken sen materian, mitä ympärillämme on. Työ itsessään on merkittävä henkisen hyvinvoinnin lähde. Parhaimmillaan työelämä mahdollistaa itsensä toteuttamista, uuden oppimista ja onnistumisia. Toisaalta mielenterveyttä kuormittavat työstressin lisäksi puutteelliset johtamis- ja alaistaidot. Usein näiden taustalla ovat nimenomaan kommunikaatio-ongelmat. (4) Kommunikaation ääripääst anestesiologin työnkuvassa ovat moniulotteiset. Yhdessä ulottuvuudessa on tiukka, protokollaan sidottu closed loop -viestintä kriittisesti sairaan lähimmäisen vuoteen tai leikkaustason äärellä ja toisessa ääripäässä leppoisa ohjaus- tai oppimistilanne, jossa pystytään keskustelemaan hyvinkin epävirallisesti. Täysin päinvastaisen ulottuvuuden tarjoaa potilaskontakti, jonka ääridimensiot vaihtelevat huonojen uutisten kertomisesta siihen, että keskustele rauhoittelun leikkauksen tulevan potilaan kanssa. Vaatimukset ovat isot ja taajuutta joutuu vaihtamaan useaan otteeseen. Tämä ei voi olla altistamatta ongelmille. Tulipalon sammutustyössä ennaltaehkäisy on

Ihmisen puhe on maailman tehokkain ase.

todennäköisesti tehokkaampaa kuin sammutus. Kommunikaatiota harjoittelemalla voidaan päästä parempaan lopputulokseen (2,3), mutta koska kommunikaatiossa tärkeää osaa näyttölee temperamentti, kyseessä on yleensä enemmän tai vähemmän tulipalon sammutus kuin ennaltaehkäisy. Protokollaa noudattamalla voidaan kommunikaatiota parantaa, esimerkiksi jos neurokirurgi ja anesthesiologi keskustelevat check-listaa käyttäen, kommunikaatio sujuu (2), mutta onko se enää inhimillistä viestintää?

Kommunikaatiota tarkastelemme aina subjektiivisesti. Lähtökohtaisesti odotamme meille päin tulevan viestinnän olevan koherenttia ja koosteista, riippumatta kellonajasta tai päivästä. Tässä vaiheessa kuvaan astuu temperamentti, sekä viestijän, että vastaanottajan ja mahdollisuus muodostaa uusi hotspot on helppoa. Lähtökohteisesti me kaikki haluamme tulla kuulluksi ja kohdelluksi hyvin. Ongelman muodostaa se, että ”hyvin” on subjektiivisesti määriteltävissä ja täten altis aiheuttamaan erilaisia häiriöitä kahden ja useamman välisessä kommunikaatiossa. Toista emme voi muuttaa, emmekä toisen kommunikaatiota, mutta omaamme voimme tarkastella. Yhden suosittelun lähtökohdan voisi ottaa aiemmin useasti siteeratusta ohjeesta, jonka mukaan lähimmäistä on kohdeltava samoin kuin toivoisi itseään kohdeltavan (5). Siitä voisi olla apua, kun

seuraavan kerran avaamme suomme tai kirjoitamme sähköpostin. Ja sitten on se pieni sana, jota voi käyttää, kun homma ei mennyt ihan tuubiin. ■

Viitteet:

1. Mercado E, Parazio C. All units are equal in humpback whale songs, but some are more equal than others. *Animal cognition* 2021 Aug 6.
2. Garba DL, Asher AM, Loewenstein J, Quinsey C. Does communication between neurosurgeons and anesthesiologists improve preoperative efficiency? *Clinical neurology and neurosurgery* 2021 Feb;201:106461.
3. Birnbach DJ, Rosen LF, Fitzpatrick M, ym. Preparing Anesthesiology Residents for Operating Room Communication Challenges: A New Approach for Conflict Resolution Training. *Anesthesia and analgesia* 2021 Apr 30.
4. Wahlbeck K, Hannukkala M, Parkkonen J, ym. Mielenterveyden edistäminen kansanterveystyön ytimessä. *Duodecim* 2017;133(10):985–992.
5. Matthew. The Great Commandment. *The Bible* (22):35–40.